

Vastaus tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2024

Khall 29.09.2025 § 175
633/00.01.01.02/2025

Valmistelija

Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki

Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain 121 §:n (410/2015) mukaisesti suorittaa arviointi siitä, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Arvioinnin lähtökohtana ovat valtuuston tilikaudelle asettamat sitovat tavoitteet. Jos kunnan taseessa olisi kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan olisi arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävyyttä. Kuortaneen kunnalla ei taseessa ole alijäämää.

Kunnanvaltuusto käsitteli kokouksessaan 19.5.2025 § 14 tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2024 ja päätti pyytää arviointikertomuksessa julkituoduista seikoista vastaukset tulosalueilta kunnanhallituksen käsiteltäväksi ja, että kunnanhallitus ottaa kantaa koko arviointikertomuksen sisältöön tulosalueiden kannanottojen lisäksi sekä toimittaa vastaukset tiedoksi kunnanvaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle. Tarkastuslautakunta voi tarpeen mukaan vielä pyytää tarkennusta kannanottoihin.

Vastaukset tarkastuslautakunnan huomioihin on esittelytekstissä jaksoteltu pääosin hallintokuntien alle. Vastaukset tulosalueita koskeviin kysymyksiin on pyydetty toimialajohtajien kautta ja konserniyhtiöitä koskeviin kysymyksiin yhtiöiden toimitusjohtajien kautta. Hyvinvointikertomuksen seurannan arviointiin vastaukset on tuottanut kunnan liikuntatoimi.

Talous

Tarkastuslautakunta on tyytyväinen siihen, että kunta on pystynyt pitämään tuloveroprosentin matalana. Myös kuntakonsernin lainamäärä on pienentynyt. Lautakunta on kiinnittänyt huomiota siihen, että talousarvio- ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2027 on suunniteltu alijäämäiseksi. Kunnan on tärkeää myös jatkossa jatkaa tasapainoista ja ennakoivaa taloudenhoitoa ja kiinnittää erityistä huomiota koko kuntakonsernin lainanhoitokykyyn.

Vastaus:

Kuortaneen kunnan tasapainoinen talous on tärkeää. Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027 - 2028 laadintaohje sisältää ennakoivan taloussuunnittelun asenteen, jossa korostetaan tulevien vuosien todennäköisesti kiristuvia talousnäkymiä esimerkiksi hyvinvointialueelle vuokrattavien tilojen vuokratuottojen vähentymisen ja valtionosuuksien mahdollisen vähenemisen kautta. Laadintaohje sisältää tavoitteen vuosikatteella nettoinvestointien kattamisesta, jolloin kunnan lainamäärää ei tarvitsisi lisätä.

Vuoden 2025 talousarviossa kunnan tulos on muodostunut alijäämäiseksi. Tämänhetkisen arvion mukaan kuluvan vuoden tulos muodostuisi kuitenkin ylijäämäiseksi.

Kunnanhallituksen alaiset tulosalueet

Tarkastuslautakunta toivoo, että toiminnalle asetetut mittarit ja toteutumisen arviointi perustuisivat yleishallinnon osalta enemmän mitattaviin arvoihin. Mittarin tavoitetasoa tulisi pystyä myös soveltuvilta osin vertaamaan edelliskausien toteumaan. Edellisen kauden tapaan osa tavoitetasoista ja toteumasta eivät vastaa mittariin.

Vastaus:

Vuoden 2024 talousarviossa ja näin myös kyseisen vuoden tilinpäätöksessä tavoitteissa ja mittareissa oli kehittämisen tarvetta. Nämä kehittämistarpeet on pyritty huomioimaan vuoden 2025 talousarvion valmistelussa, jossa yhteydessä on kiinnitetty erityistä huomiota toimialojen tavoitteiden johtamiseen kuntastrategiasta sekä tavoitteisiin liittyviin mittareihin. Kehitystyötä tavoiteasetannan ja mitattavuuden osalta tehdään jatkossakin.

Tarkastuslautakunta kiinnitti arviointityössään huomiota viestinnän toteuttamiseen. Viestintää tulisi kuntastrategian mukaisesti myös kohdistaa kaikille ikäryhmille ja pyrkiä varmistamaan, että viestintä myös tavoittaa kaikki kuntalaiset.

Vastaus:

Viestintää tehdään kaikenikäisille, monipuolisesti ja monikanavaisesti. Kaikki ikäryhmät saavutetaan tilastojen mukaan hyvin. Markkinoinnissa taas on tietoisesti kuntastrategiaan pohjautuen otettu pääkohderyhmäksi lapsiperheet.

Sivistyslautakunnan alaiset tulosalueet

Sivistyshallinnon tavoitteet olivat pääosin toteutuneet.

Sivistyshallinnon mittareiden tulisi olla enemmän numeerisesti mitattavia ja mittareita tulisi pystyä vertaamaan edellisten kausien toteutumiin. Tarkastuslautakunta toivoo, että jatkossa toiminnalle asetetut mittarit ja toteutumisen arviointi perustuisivat enemmän mitattaviin arvoihin. Nyt tavoitteiden toteutumista on haastavaa arvioida ja toteuttaa vertailua edellisiin vuosiin

Vastaus:

Sivistyslautakunta on tiedostanut ongelman talousarvion laatimisen yhteydessä ja pyrkii löytämään mittareita, jotka olisivat sivistyksen toimialaan kuuluvia ja kuvaisivat kuntastrategian mukaisia tavoitteita.

Peruskoulupalveluiden osalta tarkastuslautakunta olisi toivonut enemmän tietoa R-metodin käyttöön otosta ja tuloksista. Koulukiusaamisen osalta tavoite koulukiusaamisen vähentymisestä ei ole toteutunut eikä oppilaiden hyvinvoinnin lisääntymisen osalta toteumaa ollut esitetty tilinpäätöksessä.

Vastaus:

R-metodi lähtee liikkeelle kouluyhteisön yhteisistä arvoista, yhteisöllisyyden vahvistamisesta ja turvallisuuden tunteesta. Kouluterveyskysely on hyvä mittari, mutta sen ongelmana on, että sitä ei toteuteta jokaisena lukuvuonna. Sivistystoimi harkitsee sen rinnalle toista kouluyhteisön hyvinvointia kuvaavaa mittaristoa.

Peruskoulupalveluiden henkilöstön osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyen mittareita tulisi tarkentaa siten, että asetettaisiin tavoitetaso koko henkilöstön osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyen.

Vastaus:

Sivistyslautakunta on pitänyt osaamisen mittarina sitä, että jokaista toistaiseksi voimassa olevaa virkaa ja toimea hoitaisi ko. pätevyyden hankkinut henkilö. Työn houkuttelevuutta on mitattu sillä, että jokaiseen avoimena olevaan tehtävään löytyisi vähintään yksi pätevä hakija. Osaamisen ja työhyvinvoinnin tavoitteet ja mittarit on vuoden 2025 talousarviossa yhdenmukaistettu kaikille sivistyksen toimialoille.

Lukiokoulutuspalveluiden osalta vuodelle 2024 asetetut toiminnalliset tavoitteet arvioidaan toteutuneen.

Varhaiskasvatuspalveluiden osalta asiakastytyväisyyskyselyn tulos 4,4 oli hyvä. Kuten edellä todetaan, toteumassa olisi kuitenkin hyvä tuoda esille myös edellisten vuosien tuloksia, jotta vertailu pidemmällä aikavälillä olisi mahdollista.

Vastaus:

Sivistyslautakunta huomioi tarkastuslautakunnan kannanoton.

Vapaa-aikapalveluiden tavoitteiden toteutumista voisi mitata esimerkiksi kuntalaisille tehdyillä kyselyillä. Mittareiden ja tavoitetason tulisi olla selkeämmin linjassa toiminnan tavoitteen kanssa.

Vastaus:

Kyselyitä tehdään säännöllisesti (mm. Eepos-asiakaskyselyt, kunnan asukastyytyväisyyskyselyt), kyselyjen haasteena on saada niihin riittävästi vastauksia. Pyrimme huomioimaan mittareiden ja toiminnan tavoitteiden linjautumisen.

Teknisen lautakunnan alaiset tulosalueet

Tekninen lautakunta on vuonna 2024 saavuttanut pääosin tavoitteensa ja investoinnit toteutuivat talousarvioraamin mukaisesti. Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan uusien työntekijöiden perehdyttäminen on sujunut pääosin hyvin. Teknisen lautakunnan tavoitteiden toteumaa voitaisiin avata tilinpäätöksellä tarkemmin; miten mittaria on mitattu ja mihin arvio tavoitteen toteutumisesta perustuu, onko esimerkiksi järjestetty asiakaskyselyitä palveluiden käyttäjille tai työntekijöille. Tavoitteiden arvioinnissa tulisi etenkin kiinnittää enemmän huomioita siihen, että toteuma-arviointi vastaisi enemmän tilikaudelle asetettua tavoitetta ja mittaria.

Vastaus:

Investointien toteutumisen mittarointi tapahtuu numeroita vertaamalla, paljonko rahaa varattiin kohteisiin ja mikä oli lopputoteumarahamäärä. Tavoitteiden toteutumisia voidaan arvioida myös sillä, onko kyseisiä toimenpiteitä ylipäättään tehty, vai jätetty tekemättä. Kehityskeskustelut työntekijöiden kanssa, kuntalaispalautteiden määrä ja laatu sekä henkilöstökyselyjen vastaukset mittaroivat teknisen toimen tavoitteiden toteutumista omalta osaltaan.

Tarkastuslautakunta kiinnitti huomioita siivouspuolen työvoimapulaan, joka vaikuttaa työntekijöiden työssäjaksamiseen. Kunnan tulisi pohtia keinoja, miten työvoimapulaa pystyttäisiin helpottamaan.

Vastaus:

Tekniselle toimelle on annettu täyttölupa yhteen uuteen palvelutyöntekijän palkkamiseen ja se on myös täytetty.

Kokkaamon ateriapalveluista järjestetyn asiakastyytyväisyyskyselyn perusteella toiminta on käynnistynyt hyvin alkuhaasteiden jälkeen. Yhteistyötä ja sen kehittämistä tulee kuitenkin jatkaa ja tavoitella asiakastyytyväisyyskyselyn tulosten paranemista.

Vastaus:

Ateriapalvelut Kokkaamo Oy on erillinen osakeyhtiö, jonka sisäiseen toimintaan tekninen toimi ei voi suoraan vaikuttaa, mutta keskinäiseen yhteistyöhön ja kuljetuspalveluiden sujumiseen kyllä, jota ollaan tehtykin.

Sote-kiinteistöjen osalta tarkastuslautakunta toivoo, että näiden kiinteistöjen jatkokäyttöä pohdittaessa huomioitaisiin yhtenä näkökulmana se, miten kiinteistöjä voitaisiin hyödyntää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Vastaus:

Kunnassa on käytössä tilaaja-tuottaja malli. Tekninen toimi ylläpitää ja hallinnoi kiinteistöjä, joita eri hallintokunnat vuokraavat tekniseltä toimelta kunnan yhteisten

tarpeiden ja kuntastrategian mukaisesti. Teknisellä toimella on kuitenkin tietoa, että sote-kiinteistöjen jatkokäyttöä mietitään juurikin kuntalaisten eduksi.

Ympäristölautakunnan alaiset tulosalueet

Tavoitteiden toteumaa voitaisiin avata tilinpäätöksessä enemmän.

Vastaus:

Asia huomioidaan jatkossa enemmän.

Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan sähköisen arkistoinnin osalta työ on kunnassa edelleen kesken ja tähän työhön tulee jatkossakin antaa riittävästi resursseja.

Vastaus:

Kaavoituksen ja rakennusvalvonnan lähes kaikki asiat ovat ainaisesti säilytettäviä. Niitä ei aiemmin ole siirretty juurikaan sähköiseen muotoon. Nyt työ on hyvin alulla, mutta sitä on jatkettava aktiivisesti. Rakennusvalvonnassa ei tällä hetkellä ole osastonsihteeriiä, joka on tarpeen kyseisessä työssä. Rakennustarkastajan työn ohessa ei ehdi tehdä juurikaan ylimääräistä.

Kuntakonserni

Kunnan tulisi selvittää, onko sen tytäryhtiö Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystiloilla riittävästi resursseja järjestää uusille yrityksille sopivia tiloja kunnasta, mikäli näille olisi tarvetta.

Vastaus:

Asiaa tarkastellaan. Kiinteistö Oy Kuortaneen Yritystilojen taloudelliset resurssit ovat tällä hetkellä kunnossa, yhtiö on velaton. Yhtiön henkilöresurssit ovat rajalliset, mikä voi aiheuttaa haasteita laajemmissa projekteissa.

Tarkastuslautakunta on huolissaan Kuortaneen Asuntojen taloudellisesta tilanteesta, etenkin koska tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan yhtiö ei ole kyennyt tekemään perusparannuksia vuokra-asuntoihin tavoitteiden mukaisesti.

Vastaus:

Kiinteistö Oy Kuortaneen Asuntojen (KOY Kuortaneen Asunnot) tilanne tunnistetaan kuntakonsernin kannalta kehityskohteena. Kunnanvaltuusto on 19.5.2025 § 17 päättänyt yhteensä 370.000 euron pääomasijoituksesta KOY Kuortaneen Asunnoille. Pääomasijoituksella kunta tukee erityisesti yhtiön asuntojen suunnitelmallista peruskorjausta. Tällä pystytään vähentämään asuntoihin liittyvää korjausvelkaa ja estämään uuden muodostumista. Myös muuta kehittämistyötä yhtiön ja kunnan kesken yhteistyössä tarvitaan.

Kunnan tulisi omistajana tehdä päätöksiä KOY Kuortaneen Asuntojen tilanteen vakauttamiseksi pidemmällä aikavälillä. Kuortaneen kunnan tavoitteena on olla Etelä-Pohjanmaan paras asuinkunta. Kunnan tulisi pystyä tarjoamaan vuokra-asuntoja kaiken ikäisille kuntalaisille. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan nykyvaatimusten mukaiset vuokra-asunnot olisivat yksi tärkeä vetovoimatekijä potentiaalisille uusille kuortanelaisille.

Vastaus:

Edellä mainitun KOY Kuortaneen Asuntojen pääomasijoituksen ja muun yhtiön osalta tarvittavan kehittämistyön ohella voidaan mainita kunnalla käynnissä oleva rakentajakampanja, jolla pyritään aktivoimaan yksityistä rakentamista paikkakunnalla. Kunnalla on muun muassa periaatteellinen valmius hankkia omistukseensa 1-3 asuntoa rakennettavasta kohteesta, mikäli sen nähdään

edistävän projektin käynnistymistä (päätökset kunnan omistuksesta tehdään erikseen).

Henkilöstö

Tarkastuslautakuntaa pohdituttaa, voivatko rekrytointihaasteet sekä sivistys- että siivouspuolella johtua osin myös siitä, että kunnassa ei ole tarjota riittävästi asuntoja muuttoa suunnitteleville työntekijöille.

Vastaus:

Kunnalla ei ole tiedossa että kukaan olisi jättänyt työpaikkaa vastaanottamatta johtuen siitä ettei sopivaa asuntoa olisi kunnasta löytynyt.

Hyvinvointikertomuksen seurannan arviointi

Kunnan tulisi enemmän panostaa yhteistyöhön erilaisten yhdistysten kanssa. Koordinointityö tulee olla nimetyn työntekijän vastuulla; tästä kertoo myös Liikunnan TEAviisarin Vastuutahot - osiosta saatu pistemäärä.

Vastaus:

Liikunnan TEAviisarin aineisto on päivitetty 28.08.2025. Kuortaneen pistemäärä on edelleen 0 ja TEAviisarin kysymys on: Jos poikkihallinnollinen liikkumishjelma on laadittu, onko siinä esitetty toimenpiteet ja vastuutahot seuraavien asioiden edistämiseksi (yhdenvertaisuus liikunnassa, lasten liikkumisen edistäminen varhaiskasvatuksessa, luontoliikunnan edistäminen, kävelyn edistäminen, pyöräilyn edistäminen, ylikunnallisen yhteistyön edistäminen). Kuortaneelle ei ole laadittu poikkihallinnollista liikkumishjelmaa, joten pisteet ovat nolla. Tällaista Liikkumishjelma kysymystä ei aiemmin TEAviisarissa ole ollut, koska pisteitä on mitattu aiheesta ensimmäisen kerran vuonna 2024. On myös tulkinnanvaraista onko Liikuntastrategia 2020-2024 poikkihallinnollinen liikkumishjelma ja tulkitsevatko ulkopuoliset lukijat sitä niin, jos tarkastussoitto tulee. Liikunnan TEAviisarin mittauskysymys ei vastaa Tarkastuslautakunnan huoleen yhdistysten kanssa tehtävästä yhteistyöstä, TEAviisarin lukema kertoo vain onko ohjelmaa tehty ja mitä asioita siellä on mainittu.

Mittareiden tulisi olla enemmän sellaisia, joita voidaan arvioida vuositasonalla.

Vastaus:

Hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäistietomäärä on kunnille ennalta asetettu. Siellä määrätty indikaattorit ovat usein lasten ja nuorten kohdalla pelkästään nostoja valtakunnallisista tilastoista ja kyselyistä (kouluterveyskysely, poliisin ja pelastuslaitokset tilastot), jotta ne ovat valtakunnan, hyvinvointialueiden ja kuntien kesken vertailukelpoisia. Myös vastausprosentti Kouluterveyskyselyssä on aivan eri luokkaa, kuin kunnan omissa kyselyissä. 4-5 luokkalaisten kattavuus Kuortaneella vuonna 2025 97% ja 8-9 luokkalaissa 66%, lukiolaisista 59%, vuonna 2023 4-5 luokka 71%, 8-9 luokka 88%, lukiolaiset 65%. Vertailukohteena Kuortaneen liikunta- ja vapaa-aikakyselyyn vastasi vuonna 2019 218 henkilöä (noin 6% kunnan asukkaista) ja vuonna 2023 125 vastausta (noin 4% koko kunnan asukkaista). Kunnan omilla kyselyillä katamme siis erittäin pienen marginaalin asukkaiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä näkemyksistä esimerkiksi liikuntapalveluiden suhteen. Toki valtakunnallista tietoa voi aina täydentää omilla kyselyillä, mutta ne eivät tuota koko totuutta.

Työikäisten ja ikäihmisen hyvinvoinnin osalta seurantaraportilla on huomattavasti vähemmän asetettuja tavoitteita kuin lasten ja nuorten osalta.

Vastaus:

Asetetut tavoitteet ja mittarit tulevat suoraan Hyvinvointisuunnitelmasta. Raporttiin ei voida lisätä tavoitteita, toimenpiteitä tai mittareita, joita ei suunnitelmassa ole. Hyvinvointisuunnitelma työn aikana kannattaa jo olla mietittynä toivotut toimenpiteet, mittarit ja vaikka tasapaino ikäryhmien välillä.

Seurantaraportti tulisi myös julkaista vuosittain valmiiksi siten, että tarkastuslautakunta ehtisi osana arviointityötään tutustua valmiiseen raporttiin.

Vastaus:

Vuonna 2024 seurantaraporttia esiteltiin liikuntatoimen toimesta tarkastuslautakunnalle ja tänäkin vuonna se olisi ollut mahdollista, jos tätä olisi toivottu. Raportti valmistuu hyvissä ajoin kokouksiin, joissa sitä on tarkoitus käsitellä, kunhan aikataulut ja deadlinet ovat tiedossa. Seurantaraportin kirjoittaminen alkaa yleensä loppuvuodesta ja valmistuu maalis-huhtikuussa, riippuen vastausten saapumisen kestoon vastuuhenkilöiltä. Viestintää tarkastuslautakunnan ja liikuntatoimen välillä on hyvä kehittää liittyen siihen, mihin päivämäärään mennessä raporttia toivotaan. Tänä vuonna kunnanhallitus käsitteli sen 12.5. ja kunnanvaltuusto 19.5. Aikataulun aikaistaminen ei ole ongelma.

Kunnanhallituksen kannanotto koko arviointikertomuksen sisältöön

Tarkastuslautakunta on kiinnittänyt arviointikertomuksessa huomioita tärkeisiin asioihin. Lautakunnan ehdottamat kehityskohteet otetaan huomioon kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa.

Kuntastrategian ohjaavaa vaikutusta on parannettu vuoden 2025 talousarviota laadittaessa, ja uutta strategiaa laadittaessa asiaan pystytään kiinnittämään entistä parempaa huomiota jo strategian laadintavaiheessa.

Lautakunta on kiinnittänyt tulevan strategian kannalta huomiota tärkeään asiaan liittyen siihen, että asiakirjan tulisi toisaalta kattaa kaikki kuntalaiset mutta toisaalta sisältää myös valintoja. Selkeät valinnat siitä mihin tulevalla strategiakaudella panostetaan ovatkin entistä tärkeämpiä taloudellisten reunaehtojen kiristyessä.

Vertailutiedon esille tuominen useamman vuoden ajalta pidetään mielessä ja toteutetaan jatkossa tarkoituksenmukaisissa kohdissa.

Lautakunnan huomio tarkan taloudenpidon tärkeydestä on kannatettava. Lautakunnan esille tuoma toive siitä, että uuden kunnanvaltuuston aloittaessa kautensa olisi myös hyvä tuoda enemmän esille tietoa kuntakonsernin ulkopuolisista sitoumuksista ja taloudellisista vastuista otetaan huomioon.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki
Päätösehdotus:	Kunnanhallitus 1) esittää kunnanvaltuustolle, että se merkitsee esittelytekstiin sisällytetyt vastaukset tiedoksi 2) antaa vastaukset tiedoksi tarkastuslautakunnalle.
Päätös:	Ehdotus hyväksyttiin
Lisätietojen antaja	Kunnanjohtaja Teemu Puolijoki, teemu.puolijoki@kuortane.fi , 050 406 6645